

על התהליך החברתי / ישי הוברמן

רכבת השינוי יצאה לדרך זו לא הייתה אמירה סתמית, שכוסתה בבקשה להשתתף בתהליך. זאת הייתה אמירה "פוליטית" מכוונת (זאת דעתי וצר לי על כך) וטוב עשה דוויד מוריס כאשר הגיב ואמר ששינויים בקיבוץ מתבצעים כבר שבעים ושלוש שנים - מאז הקומקום החשמלי.

היה לי הכבוד להשתתף במפגש הראשון. היה מאוד מעניין לשמוע את החברים.

גם אני מצטרף לבקשה ומזמין את כל הציבור לקחת חלק פעיל בפגישות אלה.

היה חסר לי במפגש הדיאלוג. אני מאוד מקווה שהצוות המוביל ידאג שההמשך יהיה רב-שיח ארוך וממצה, עם הרבה דיאלוגים, כדי שבאמת נוכל להבין אחד את השני ללא "כיפופי ידיים".

מתמצות דברי החברים, אני מסכם לעצמי כך:

כל החברים אוהבים את הקיבוץ, את החברה, את האווירה, את התרבות, את החינוך.....
הדברים החסרים והכואבים הם עצמאות ומשאבים כלכליים (כסף) לפרט/משפחה.
המשאב הכלכלי הוא מצרך חשוב ולגיטימי: לעזור לבנים, להשכלה, לתרבות הפנאי ועוד...
כאן אני רואה את הבעיה העיקרית.

המשאבים הם מסגרת סגורה וכל העדפה של האחד גורמת להפחתה של האחר וליצירת פערים בתוכנו.

יצירת פערים מובילה בסופו של יום ליחסים שונים בין בני האדם, על אחת כמה וכמה בחברה "סגורה".

שינויים מסוג זה עלולים להביא לשינויים באורחות חיינו, כמו גם שינויים חברתיים ותרבותיים, ואולי זה כבר לא יהיה אותו המקום שכולנו אוהבים נכון להיום.

אשר על כן, אני רוצה להביע משאלה, שגם כאשר אנחנו מחפשים את הדרכים להיטיב עם עצמנו, נשמור על ערכי הליבה שעשו אותנו אוהבים כל כך את המקום היפה הזה - שכולנו שותפים לבנייתו.

לפיתרון סוגיות שבמחלוקת יש לא רק דרך אחת, ולכל דרך יתרונותיה וחסרונותיה.

אני מקווה שבתהליך זה של הדיונים, אכן נמצא את שביל הזהב שייטיב עימנו וגם יישמר את מה שיצרנו ובנינו עד כה.

אסיים בקטע השיר של נעמי שמר, בו פתחתי את דברי בפגישה:

"... אל נא תעקור נטוע, אל תשכח את התקווה

השיבני ואשובה אל הארץ הטובה".

"שמור אלי על זה הבית, על הגן, על החומה..."

הקיבוץ השיתופי המתחדש / ישי הוברמן

גם אני הייתי שם וככל הנראה השמיעה והפרשנות של כל אחד מאיתנו היא סלקטיבית. אבל באשר לעובדות: אורי מרגלית חילק את דבריו לשניים. בחלק הראשון הציג את מצב הקיבוץ והגורמים שהביאו לרצון לשנות, והם:

- א. בנים לא חוזרים.
- ב. ילודה של ארבעה תינוקות בשנה.
- ג. פעילות תרבותית ירודה.
- ד. העלמת הכנסות של עובדי חוץ.

שתי הערות:

1. אורי ציין לזכות את מצבם הכלכלי הטוב.
2. זה שלאחר הכתבה של אלישע הוא תיקן את דבריו – זה בסדר, אבל את זה הוא לא אמר בשיחה. יותר מזה: הוא הדגיש בנושא התרבות את חגיגות יום העצמאות לאחר השינוי שהיו כמו פעם, מה שמוכיח יותר מכל על מצב התרבות לפני השינוי.

אז מה קפצתם?

אלישע בתגובתו ובטבלה רק הראה שאצלנו המצב שונה לחלוטין. הבנים חוזרים, אין אף דירה פנויה. כמו כן מתדפקים על דלתותינו משפחות איכותיות שרוצות רק קיבוץ שיתופי. התרבות טובה, הילודה בסדר. לכן לא אלה הסיבות לשינוי השיטה בעין השופט. יש סיבות אחרות למה חברים רוצים שינוי בעין השופט ויש הרבה על מה לדון, אבל לא מקובלת עלי אמירתו החוזרת על עצמה בכל הזדמנות באופן פומבי של אורי קוצר, שמוטב שעה אחת קודם כי כולם מבינים שהשינוי בוא יבוא (ייתכן שכדאי לכתוב מודעה קבועה על לוח המודעות?).

ועוד באשר לדבריו של אורי מרגלית – הכנסות עובדי חוץ גדלו מאוד.

א. העלמת חלק מההכנסות נעלמה והתווספה להכנסות.

ב. נוספו עוד עובדי חוץ. אז מה הפלא שההכנסות גדלו!?

ג. התקבלו מעל מאה חברים/בנים לקיבוץ.

לפי דבריו של אורי, חלקם הגדול של הבנים חיו וגרו בקיבוץ בדירות פנויות, אבל לא התקבלו לחברות בגלל שחברי הקיבוץ לא רצו לקבל אותם לפני ההחלטה על ההפרטה. לבד מזאת, לפי מה שאמר אורי מרגלית – עסקת נדל"ן כזו הם לא ימצאו בשום מקום, כי רמת הכובש נמצאת גיאוגרפית במקום טוב באמצע. ולסגור את נושא הפגישה עם אורי מרגלית, אכן התהליך שהתבצע אצלם, כפי שהוא שרטט אותו, באמת ראוי לחיקוי ולהתייחסות חיובית.

ואם בקיבוץ המתחדש יש הרבה יותר רווחה כלכלית, אז איך על פי סקר שנערך בנושא הפנסיה, רק 20% מהקיבוצים המתחדשים יכולים לשלם פנסיה הוגנת?

באשר לקיבוץ עין השופט – חלק גדול מאוד מנקודות המחלוקת מתרכז סביב הכסף – יותר תקציב, אפשרות עזרה לבנים, הורשה. פעם חשבנו שקולקטיב יכול ליצור יותר מאשר סך פרטים יחידים. אני חושב כך גם היום. אבל חיי קולקטיב של היום, עם ארבעה דורות – כל דור ורצונותיו – הנושא מורכב יותר ואתם כבר עייפים מלהתמודד. ואולי יותר מכך, לא כל כך אכפת לכם-לנו מזולתנו. העיקר הוא השינוי ויכול להיות גם על חשבון זולתי. אורי קוצר אמר שצריך לחשוב מה יהיה בעוד חמש, עשר, חמש-עשרה שנה. לדעתי, וזו רק דעתי, בקיבוץ המתחדש תהיה הרבה פחות ערבות הדדית אם בכלל, ויש לכך ניצנים כבר היום. הקיבוץ המתחדש יהפוך ליישוב קהילתי או למושב (יש כבר היום קיבוצים הרוצים ישר להפוך למושבים כמו מנרה ועוד). אולי בעוד עשרים שנה נראה בתנועה הקיבוצית המתחדשת הפגנות מחאה חברתית וכלכלית כמו היום בחברה הישראלית.

אני לא איש עט, אבל אם כבר החלטתי לכתוב – אז עוד כמה תגובות. אין חברה בעולם מלבד התנועה הקיבוצית שבניה חוזרים וחיים ליד הוריהם, וטוב שכך. אפילו בתנועת המושבים יש רק מקום לבן אחד ממשיך. בכל יתר העולם הבנים רחוקים מהוריהם ואפילו נודדים מעבר לים, כמו שאתם – צבי וננסי –

עשיתם, ואני גאה בזאת.

ולמאמרו של גדעון שפירא בעיתון "הזמן הירוק" (15.9.11) – כנראה שהחברה הקיבוצית נהייתה שבעה מדי וכל פרט בה חושב רק על עצמו ולא מעניינת אותו יותר סביבתו הקרובה והרחוקה יותר (החברה הישראלית). לפני כמה שבועות צפיתי בסרט טבע שבו חבורת זאבים מתארגנת לציד אימפלות, והסבר בסרט מראה משלב ההתארגנות ועד שלב הצייד, איך כל אחד ואחד מחבורת הזאבים יש לו תפקיד: שלושה מפרידים את עדר האימפלות, עוד כמה מפזרים את הקבוצות הקטנות של האימפלות ועוד כמה אורבים מאחור לאימפלה בודדת כדי לצוד אותה. העבודה בצוותא היא אשר מאפשרת לזאבים לצוד. לבסוף, לאחר הצייד מתאספים כל הזאבים לאכול מהטרף, אבל אז באים הצבועים החזקים יותר, מגרשים אותם ואוכלים את הטרף. האם זה מה שאנחנו מייחלים? שהחזקים והעשירים ישלטו בנו כראות עיניהם?

לדמוקרטיה יש חוקים כדי להגן על עצמה ולכן "מי ששותה לא נוהג", אבל לפי מה שמשמע ממאמרך ומהרצון לחופש בחירה והחלטה אין כמעט גבולות של אחריות קולקטיבית לנעשה בחברה, כל חברה שרוצה לחיות ביחד. אני שואל את עצמי – כאן בעין השופט, האם כל בעלי התפקידים שאנחנו בוחרים מדי פעם עושים זאת בכפייה?

האם חברינו שבחרו לעבוד מחוץ לקיבוץ עושים זאת בכפייה? האם בעלי היזמויות עושים זאת בכפייה? האם רוב חברי הקיבוץ העובדים במקומות עבודה שונים עושים זאת בכפייה או מרצונם החופשי? החברה מקבלת זאת בברכה. אני חושב שחופש הבחירה הוא חשוב ביותר, אבל החברה שבה אנו חיים ביחד חשובה לא פחות. ואני רוצה מאוד שעם כל המחלוקות, נכבד את דעותינו השונות ונמשיך לשוחח על כך. אני בטוח שיש הרבה על מה לדבר בנושא שינויים אפשריים באורחות חיינו, אבל לא כדאי לשפוך את התינוק עם המים.

עיתון 'מס' 35 – 31.8.2012

האם סוף היחד? / ישי הוברמן

אין יותר כישורים, יש רק קישורים.

אתה "משלנו"? או "לצרנינו"?

זה מה שהשתמע, לעניות דעתי, מה"מועצה החברתית" האחרונה.

שימו לב, "מועצה חברתית", כך קוראים לה. האם זו חברותא?

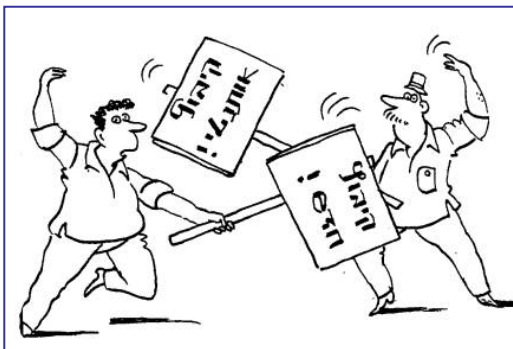
דעות חייבים להשמיע, גם אם הן קשות, אבל כדאי וצריך לברור את המילים. הרי באותה אסיפה קיבלנו חברים לאורחות. אולי לפני כן צריך היה לבקש תעודת זהות – האם החברים הללו שייכים לצד הזה או לצד השני?

נחצו כאן כמה קווים של חיינו המשותפים. ייתכן ולא נוכל לבחור יותר חברים לתפקידים מרכזיים שזקוקים ל-66% במשאל חברים, כי הרי הכישורים כבר לא חשובים, יש רק קישורים.

בחלק ניכר מהקיבוצים המופרטים נושאי התפקידים המרכזיים הם חיצוניים. לא בגלל שבאותו קיבוץ אין בעלי יכולת. מדי פעם מופיעים מאמרים בעלוני התנועה וגם בעלון המקומי שלנו בנושאי הקיבוץ, שהמסר העיקרי שלהם – החברה הזו נכשלה עוד לפני שקמה (לפני מאה שנה), אין לה ייחוד ולא היה לה חזון. מאה שנה של תנועה, שיש בה מאות אלפי חברים – זו לא קבוצה כזו או אחרת שקמה עקב תנאי חברתיים מיוחדים (קוניונקטורה), ולו לשנות דור - ושקמה חיים.

אולי אפשר להזכיר גם את מגילת "סרף היחד", ממגילות מדבר יהודה, של קבוצה שחיה חיי שיתוף מלאים ונחרבה על ידי הרומאים עם חורבן הבית השני.

הקיבוצים המופרטים – גם אחרי עשור עדיין מתמודדים עם בעיות רבות: שכונה קהילתית שעושה

צרות; בנים שאין להם לאן לחזור; שיוך דירות וכדומה.
לכן, בואו נמשיך ביחד להסתכל אל עצמנו פנימה בקיבוץ שלנו ולא נלך שולל אחרי הסטיכיה שאומרת – כולם כך, בוודאי גם אנחנו נגיע לשם.
התחלנו בתהליך... את אשר יש לשנות – בואו נשנה ביחד.
הרי מאז הקומקום והמקרר שינינו כמה דברים. אבל בואו נעשה זאת ביחד, בשקט ובהגינות כפי שאנו יודעים. וכפי שהורינו, הדור הראשון, הנחילו לנו.
למען הגילוי הנאות – לא יכולתי להשתתף בכל הדיון שנערך באסיפה האחרונה, רק שמעתי את הדוברים הראשונים.

עיתון מס' 27 – 5.7.2013

משתנה במתווה רשת ביטחון / ישי הוברמן

כותרת חשובה ביותר. אין בה קיבוץ, כי קיבוץ זה משהו אחר. זאת חברה, זאת ערבות הדדית, זה סגנון חיים, זה חינוך למחויבות. וכאשר אומרים משתנה – אז משתנה הכול, וכל אחד לנפשו, והעיקר זה אני והכסף שיש לי. ולחלק השני של הכותרת – רשת ביטחון.
אני יודע מה זאת רשת, יש בה הרבה חורים ודרך החורים כל הביטחון נוזל ובסופו של החודש (משכורת) כל הביטחון נעלם.
זה נתון. מתחת למתעמלי הקרקס יש רשת מצילת חיים. אני מקווה שזה לפחות יישאר אצלנו, במידה ואחד מאיתנו יזדקק להצלת חיים.
אולם אם לא יהיה לו איך לחנך את ילדיו – זו בעיה שלו.
על שוויון אפשר להתווכח. אבל ערבות הדדית – או שיש או שאין. אין ערבות חלקית.
אם אנחנו עדיין רוצים לשמור על הקיבוץ, על החברה שיצרנו כאן 76 שנים, בואו לא נהפוך סדרי עולם ומי שרוצה שהשינויים יהיו אך רק שינויי התייעלות ושינויים הכרחיים – **יצביע נגד**, כי אז אולי יתקבץ צוות משותף שיציע הצעה שכולנו נוכל להסכים לה.
אתמול בתכנית הטלוויזיה "פוליטיקה" היה דיון על הפרטות. נאמר שם:
הפרטה = קפיטליזציה לטובת החזקים (עשירים).
כל מה שמופרט בסופו יקר יותר.
על פי סקר שנערך ב-2011, ההוצאה המשפחתית של מעמד הביניים, בעיקר הצעירים בעלי המשפחות, הוא ב-1,500 יותר מההכנסה החודשית, ולכן הם צריכים להיעזר בהורים.
אז להפריט את הקיבוץ זה רע, לעשות שינויים – כן.
אז שוב אני קורא **להצביע נגד** כדי שנישאר ביחד.

בית זה בית זה בית / ישי הוברמן בעקבות דבריו של עמוס גינוסר באסיפת הקיבוץ

בית תמיד נשאר בית, במיוחד כאשר הבית הוא הבית הקיבוצי. את הבית הקיבוצי לא עוזבים כך סתם, גם במרחק הזמן וגם מעבר לים. הבית תמיד נשאר בזיכרון ותמיד חוזרים אליו. חבר הקיבוץ הזה, אשתדל לעשות הרבה כדי שבניו וחבריו של הקיבוץ ירצו לחיות בו ולחזור אליו. הבית הקיבוצי שלנו משתנה כל הזמן - וטוב שכך. פעם בני הקיבוץ היו מתקבלים לחברות באופן אוטומטי, לפני הגיוס לצבא. היום, לפני קבלתם, הם רוצים להתנסות בדרכים נוספות - ויש בזה היגיון רב. הם חוזרים בוגרים ושלמים הרבה יותר.

עם התפתחות הקיבוץ, בעיקר הדור השני והשלישי, רצונותיהם, מאווייהם, משלח ידם, עבודתם, לא נמצאים בדל"ת אמותיו של הקיבוץ הבודד והם "פורצים" החוצה. נכון להיום, יש הרבה חברי קיבוץ שעובדים מחוץ לו. מדי פעם, חברים שהתפתחו לכיוונים שונים ושירתו את החברה שלנו במגוון תפקידים ועיסוקים - מחפשים אתגרים נוספים, גם אם הם מעבר לים. זה טוב, זה מעשיר את החבר ובסופו של יום מעשיר את החברה שלנו. זה קרה בעבר וזה יקרה בעתיד. והבית תמיד נשאר ה-בית. טוב, יפה והגון שבאסיפת הקיבוץ אפשרנו למשפחה להישאר ב"בית".

עיתון 'מס' 53 – 30.12.2016

קידום בחינת חלופת האגודה / ישי הוברמן

כן, אני מודה, הצבעתי נגד קידום התהליך ולאחר כל ההסברים שזה רק "הפרומו" ואין התחייבות לבצע, עצם האישור הוא בעיני התחלה שסופה הבטוח אישור חלופת האגודה שאומר הקרקע עוברת לקניינו של החבר.

ובכן, זה בניגוד לעקרונות החיים שלי בקיבוץ שכל הנכסים, כולל הקרקע, הם נכס הקיבוץ ולא החבר הבודד.

אחד מעקרונות הליבה בחוברת "המודל" הייתה שאין שיוך דירות. על זה קמו ונפלו ההסכמות, והנה עכשיו עוד לא "יבשה הדיו" על ההסכמות שהגענו אליהן ב"עמל" רב וכבר הולכים לשנות. יגידו לי שוב ושוב שזה רק אישור טנטטיבי. לא מקובל עלי שכל מי שרצה בשיוך דירות בעידן ההסכמות היום מושך בהזדמנות זו לכיוון שהוא מראש רצה שיהיה.

היבט נוסף הוא ההיבט הפוליטי. ממשלות הימין בצורה עקבית ומתמשכת מפרקות את המגזר ההתיישבותי, קיבוצים ומושבנים מנכסיהם ומעקרונות חייהם.

מרב הכסף שייגבה על ידי ר.מ.י (רשות מקרקעי ישראל - מנהל מקרקעי ישראל) ילך והולך לבניית ההתנחלויות, ראה "עמונה", ואין שום סיבה בעולם שביד חופשית ומרצוננו ניתן להם את מבוקשם.

אינני רוצה להיכנס לנושא העלויות הכספיות, אבל עד כאן שמענו רק גרסה אחת שהציג לנו אבי

לבנה ולמעט הערתו שזה לא כל הנתונים הרי שההצגה הייתה חד משמעית – חלופת האגודה טובה יותר מכל חלופה אחרת. אני דווקא שמעתי על נתונים אחרים שמראים את ההיפך הגמור. מעניין שגם עורכי הדין ומזכיר התנועה הקיבוצית, חושבים שחלופת האגודה אינה הכרחית וניתן לקלוט לחברות בקיבוץ שיתופי - כנגד תשלום דמי חברות. מזכיר התנועה הקיבוצית ציין שלדעתו האישית זו הדרך היותר נכונה. כך גם תישמר המשבצת הקרקעית הכוללת (האחודה). מה שבטוח שחלופת האגודה משנה באופן אוטומטי את סיווג הקיבוץ ואיתו הרבה מאוד עלויות כספיות נוספות על החבר ועל הקיבוץ.

כל זה הביא אותי - שעקרונות חיי הקיבוציים ממשיכים לזרום בעורקי - לכך שאצביע נגד הכניסה המותנית למתווה חלופת האגודה ור.מ.י. מקווה שעד ההצבעה אשכנע עוד חברים להתנגד. אני גם מציע לחברים לא להתפלמס איתי על מי שומר יותר על עקרונות הקיבוץ ועל החשיבה איך לקדם את השינוי הדמוגרפי של הקיבוץ על ידי קליטה. התהליך שמתחיל עם קידום בחינת חלופת האגודה הוא כמו כדור שלג שמתחיל להתגלגל – קטן, גדל ומתעצם ונגמר בהחלטה סופית.

נושא הדחיפות במתן תשובה לרשם האגודות ולר.מ.י – כשיינתן האישור ר.מ.י ילחצו עלינו את ההמשך ולא יתנו לנו זמן חופשי כי זאת מדיניות הממשלה. ולכן צריך לעצור ולא להתחיל בתהליך כי אין חזרה ממנו. יאמרו שאני "הוזה", ייתכן, אבל ממרום שנותיי למדתי משהו בחיים.

ישנה גם עובדה שלא מזכירים, השטח שעליו אמורים להיבנות 150 יחידות הדיור נמצא ב"קו הכחול" של הקיבוץ ולכן כל מה שצריך לעשות הוא לבקש היתרי בנייה ולשלם על כך כמה "אגורות" ולא 30 מש"ח לר.מ.י כדי שהקרקע תהיה בבעלות החבר הבודד. כל זמן שהקיבוץ יבנה את הבתים אין שיוך דירות וגם אין אפשרות לקחת מאתנו את הקרקע.

ושוב לא אכנס לנושא המימון שהוא בהחלט חשוב, אבל לא נכנסנו אליו עדיין. אין לי ספק שכמו שנמצא מימון ל- 30 מש"ח נמצא גם מימון לבניית הבתים.

עיתון 'מ' 30 – 1.8.2019

ילדים זאת שמחה!!! / ישי הוברמן

אני קם בבוקר, עולה על אופניי ונוסע במדרכות הקיבוץ, נהנה מכל רגע כי אני רואה המוני ילדים, מקטנטנים ועד ילדי הגן, מטיילים עם המטפלות וכבר מגיל אפס מקבלים את אווירת הקיבוץ הנהדרת.

אני נכנס לחדר האוכל ורואה על לוח המודעות הודעות מזל טוב, נולד עוד ילד/ילדה/נכד/נכדה. כל החברים מברכים. כקהילה, אנו משקיעים את מרב הכוחות בחינוך וגם במשאבים כספיים. בהמשך אנו משקיעים בחינוך בבתי הספר ואחר כך שולחים את ילדינו לצבא, דואגים לכל אחד מהם שיחזור בשלום הביתה. ואז, כאשר הוא משתחרר וחוזר הביתה וחושב/רוצה להמשיך אתנו - אנחנו אומרים לו - רגע, אתה רוצה להצטרף, שים מיליון שקל לבניית ביתך לפני שאנו מקבלים אותך כחבר בקיבוצנו.

אחרי כל ההשקעה בחינוך ובממון: זרענו, השקינו, דישנו, עדרנו, גרפנו, גזמנו... הנער צמח וכאשר באים "לקטוף את הפירות" - אנחנו זורקים אותם לפח. האם את הדייסה הזאת אנחנו בישלנו? האם את זה תכננו?

החלטנו שאנו רוצים להצעיר את הקהילה כדי שנמשיך את מפעל הדורות של קיבוצנו. יש צוות צמיחה דמוגרפית המביא אלינו משפחות מבחוץ. ומה עם בנינו הרוצים להמשיך את יצירת הוריהם, סביהם וסבתותיהם?

אני יודע! יגידו שזה נמצא בדיונים, אבל בינתיים הבנים "בורחים" / "עוזבים", או איך שתקראו לזה. חייבים למצוא פתרון, גם אם זמני, ולקבל את מי שרוצה לחבר קיבוץ מן המניין. גם הם רוצים להשפיע.

עיתון מ' 32 – 16.8.2019

על קליטת הבנים/ות / ישי הוברמן, תגובה לצוות הדמוגרפי

1. אין לי ספק ולא היה לי באשר לפעילות הברוכה של הצוות הדמוגרפי.
2. יש הרבה משפחות של בנים/ות החוזרים הביתה ובונים את ביתם.
3. אני יודע וכתבתי על כך שיש דיונים בין הצוותים, כולל ועדת בנים, בנושאים אלה. כל כתיבתי הייתה כדי להדגיש וכדי לקדם את הדיונים שיגיעו סוף סוף לאסיפת הקיבוץ ולהחלטות.
4. מעל 70% מאזרחי מדינת ישראל חיים בשכירות ואין להם בית משלהם - וכנראה גם לא יהיה להם בשנים הקרובות.
5. אינני רוצה שבנינו יצאו החוצה לשנים ארוכות ורק אחר כך יחזרו הביתה (כך איציק כותב ועוד מוסיף מספרים).
6. אשר על כן, ייתכן והקיבוץ צריך לחשוב באופן יצירתי, ולדאוג שבנינו השבים הביתה לאחר הצבא והטיול, ורוצים להיות חברי קיבוץ המשפיעים על אורחות החיים בקיבוץ, יוכלו להתקבל לחברות בשכר דירה - גם אם הקיבוץ צריך לבנות דירות כאלה (52 מטר).
7. חשוב וצריך לחשוב "מחוץ לקופסא" ואולי לבנות בסגנון של שיכון המזרח, כך שבעתיד יהיה אפשר לאחד דירות קטנות לדירה משפחתית. יש לנו אזור שבתב"ע הוא לבינוי במזרח, במקום בו היו הקרוואנים של בית ראשון במולדת בעבר. יש שם תשתיות ומשטחים מוכנים. אז בואו ונחשוב קצת אחרת אם חפצי חיים אנחנו.